

ปิณณวโร

ผู้ประเสริฐด้วยปิณณวา

พระครูปิณณวารากร (หลวงปู่สมภาร ปิณณวโร)

วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ
พระครูปัญญาวรากร (สมภาร ปัญญาวโร)
ณ เมรุชั่วคราว วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ

“ร่างกายสังขารเฮา มันบ่คือเก่าแล้วเต้
มันเสื่อมลงไปทุกวันๆ เดินจงกรมภาวนา
เพื่อพิจารณาสังขาร มันเป็นของบ่เที่ยง
ไม่ว่าหนุ่มหรือแก่ก็ตายได้คือกัน
ก่อนลิตายให้มีพุทโธติดลมหายใจ”

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโว
วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ

“รัตตัญญู” ผู้รู้ราตรี รู้กาลนานดี รู้จักความพอเหมาะพอดี

หลวงปู่สมภาร องค์ท่านรู้ธรรมถึงธรรมแท้จริงยาวนานสมควรแก่การยกบูชาว่าเป็น “รัตตัญญู” ด้วยดำรงธาตุขันธ์ยาวนานถึงเกือบ ๙๗ ปีดำรงพรรษาว่า ๗๖ พรรษา บนเส้นทางธรรม หลวงปู่เดินตามรอยพระพุทธองค์ ยึดมั่นในข้อวัตรปฏิบัติของพระป่าธุดงค์กรรมฐานสายพ่อแม่ครูอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโตอย่างแน่วแน่

ห้าหกครั้งที่หลวงปู่เข้าออกวัดป่าบ้านหนองผือ มีโอกาสได้ฟังธรรมและมีโอกาสได้รับใช้พ่อแม่ครูบาอาจารย์ อีกทั้งในบางวาระได้รู้จักมักคุ้นสهرรมิกหลายๆ ท่าน ไม่ว่าจะเป็นท่านอาจารย์วัน ท่านหลวงปู่หล้า และแม้แต่ท่านอาจารย์หลวงตามหาบัว

สังขารของหลวงปู่ร่วงโรยลงตามกาล หากท่านมิเคยย่อท้อ ยังสม่ำเสมอในเมตตาและอบรมสอนสั่งหมู่ชนตลอดมา แม้จะนั่งอยู่บนรถเข็นก็ตาม

“รัตตัญญู” เพชรเม็ดเอกของบึงกาฬ และภาคอีสาน ท่านเป็นผู้รู้โลกรู้ธรรมเมื่อละโลกแล้วคงเหลือธรรมวิมุตติ หากความเป็นรัตตัญญูของหลวงปู่จักอยู่ยาวนาน ให้ความร่มเย็นต่อใจผู้เฝ้าธรรมทุกๆ ราตรีตลอดไป

คณะศิษยานุศิษย์

 สารบัญ

สังเขปประวัติ หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร	๙
❖ ชาตภูมิ	๑๑
❖ วิทย์ฐานะ	๑๑
❖ อุปสมบท	๑๑
❖ ความประทับใจในชีวิต	๑๓
❖ ปักข์ได้	๑๗
❖ ร่วมอุปัฏฐากเฝ้าใช้หลวงปู่ขาวที่วัดถ้ำกลองเพล	๑๙
❖ ความเป็นผู้ไม่ติดสถานที่	๒๓
❖ เจ้าอาวาสวัดป่าวิเวกพัฒนาราม	๒๔
❖ ลำดับสมณศักดิ์	๒๖
❖ ด้านสังคมสงเคราะห์	๒๘
❖ อาการอาพาธ	๓๐
❖ ผากศพไว้กับหลวงปู่บุญมา	๓๑
❖ เทศน์ให้พระอุปัฏฐากฟัง	
เมื่อคราวองค์หลวงปู่อาพาธหนัก	๓๒
❖ ประวัติการอาพาธของหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร	๓๕
❖ มรณภาพ	๔๒
ประมวลภาพหลวงปู่กับครูบาอาจารย์	๕๙
ปัญญาโรวาท โอวาทธรรมหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร	๗๙

“ตอนมีชีวิตรอยู่เราไม่อยากให้ทำประวัติ
เราไม่อยากขายครูบาอาจารย์กัน”

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

สังเขปประวัติ

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโว

วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

ชาติภูมิ

องค์หลวงปู่มีนามเดิมว่า สมภาร อุณาพรหม ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ตรงกับวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๙ ปีชวด ณ ตำบลชมภูพร อำเภอ บึงกาฬ จังหวัดหนองคาย (ปัจจุบันคือจังหวัดบึงกาฬ) บิดาชื่อ นายลี มารดาชื่อ นางปู่ อุณาพรหม หลวงปู่เป็นบุตรคนสุดท้องในบรรดาพี่น้อง ๖ คน ครอบครัว ประกอบอาชีพทำนา

วิทยฐานะ

ประถม ๔

นักธรรมชั้นเอก

อุปสมบท

เมื่อหลวงปู่อายุได้ ๒๑ ปี ท่านได้เข้ารับการอุปสมบท เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๘ เวลา ๑๘.๐๐ น. ณ วัดไชยมงคล ตำบลโพนสูง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พระอุปัชฌาย์ คือ พระอาจารย์ฮวด พระกรรมวาจาจารย์ คือ พระมหาสิริ ได้รับนามฉายาว่า ปญฺญาวโร แปลว่า ผู้ประเสริฐด้วยปัญญา สังกัดธรรมยุติกนิกาย

หนังสือสุทธิเล่มแรกของหลวงปู่

หลวงปู่เมตตาเล่าให้โยมฟังถึงความลำบากในการบวชสมัยก่อนว่า

หลวงปู่ : “เฮาบวชมาตั้งแต่อายุ ๒๑ ปี ตอนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เขาจะเอาทหารไปญี่ปุ่น เขากะไปคัดเลือกนำเขา แต่เสียดายเขาไม่เอา มีติด ๖ คน คนที่ ๗ เขาสมัคร ก็เลยพอ ตอนบวชนี้ โอ้ย หาผ้ายาก ผ้าไม่มี มีเงินก็หาซื้อไม่ได้ ไม่มีผ้าขาย สังกูรเทพฯ ก็ไม่มี สิ่งไหนก็ไม่มี มีผ้าดีๆ ก็คือผ้ากฐินเขาแล้วบาตรก็บาตรทะเลลุ โอ้ย ได้เอาชีผึ่งติดเอาเลย ทุกวันนี้ โอ้ย มันเยอะ ขนาดบวช ๓ เดือนได้ผ้าขาดๆ มาปะมาชนบวช”

โยม : “หลวงปู่บวชตอนสงครามโลกได้ครับ มันกะหาผ้ายากแล้ว”

หลวงปู่ : “หาผ้ายากหลายเต้ บได้สบายคือสมัยนี้ได้ สมัยนี้เล่นเข้าร้านซื้อมาถวายเอาโลด สมัยก่อนกว่าจะได้ผ้าครบบวชได้ ได้มาแล้วก็ต้องมาตัดมาเย็บมาย้อมอีก”

ความประทับใจในชีวิต

ในระหว่างจำพรรษาแรกอยู่นั้น หลวงปู่สมภารได้รับฟังเรื่องราวของ หลวงปู่มั่น ฐริทัตโต จากครูบาอาจารย์ที่จำพรรษาร่วมกัน จนทำให้ท่านเกิดความเลื่อมใสศรัทธาอยากจะได้เดินทางไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่นสักครั้งในชีวิตนี้ เพื่อขอฟังอรรถพิงธรรม แล้วจะได้นำมาประพฤติปฏิบัติต่อไป

เมื่อออกพรรษาที่ ๑ แล้ว หลวงปู่จึงเดินทางไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าบ้านหนองผือ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร หลวงปู่เมตตาเล่าให้พระที่ถามฟังว่า

หลวงปู่: “บวชใหม่ๆ อยากไปกราบหลวงปู่มั่นเบิ่ง เคยได้ยินแต่ชื่อแต่เสียงเพิ่น กะเลยอยากไปกราบเพิ่นจักเทื่อหนึ่ง หมู่ครูบาอาจารย์เพิ่นสีไป เลยขอไปนำเพิ่น ย่างไปได้แต่กั๊นยะ ย่างไป เทื่อนั้นได้พักพิงเทศน์อยู่นำเพิ่น ๑๕ มื้อนี้บ้อ”

พระ: “เป็นจังได้หลวงปู่มั่น เป็นต่าย่านบะชะน้อย ได้ยินว่าเพิ่นเป็นต่าย่าน หลวงปู่ย่านเพิ่นบ”

หลวงปู่: “โอย จักย่านบ่ย่านแหล้ว เฮ็ดอียังนี้ปานว่าบ่มีลมหายใจพุ่นแล้ว ย่างนำเดินวัดนี้รองเท้านี้ได้ถอดเอา แล้วกะหย่องไปแหล้วบัดนี้ ย่านมันเสียงดัง ย่านมันกระทบเพิ่น วัดมันแสงเจียบหลาย”

พระ: “เป็นยังหลวงปู่คือบ่อยู่กับหลวงปู่มั่นโดนๆ คือได้ออกมาไผ่แท้ชะน้อย”

หลวงปู่: “หมู่ครูบาอาจารย์เพิ่นว่า หมู่ที่เข้ามาพักพิงเทศน์พิงธรรมได้พอสมควรแล้วนั้น ให้พากันขยับขยายออกไป เวียนกันออกไป หมู่ชุมอื่นจังสิมี

โอกาสได้เข้ามาศึกษาบ้าง เพราะที่พักที่อาศัยมันกะมีจำกัด มีบ่พอกันให้เวียนกันเข้ามาศึกษาเอา เฮาล่ะเข้าใจว่าเพื่อนบอกตัว กะเลยลาเพื่อนออกมาอยู่ข้างนอกพีนำน่านักข้างๆ กันนั้นแหละ รอบๆ นั้นมันมีสำนักอยู่ตามหมู่บ้านใกล้ๆ นั้นล่ะ เฮากะได้พักอยู่ตามนั้นล่ะ ถึงมีอุบลอุโบสถกะได้เข้ามาร่วมฟังธรรมกับเพื่อนแล้วกะออกไป บางเทือกภูมิมันว่างพอดีกะได้พักนำ ๗ มื้อ ๑๕ มื้อ”

พระ : “ได้ยินแต่หลวงตาเพิ่นเทศน์ เวลาถึงวันลงอุโบสถ พระเข้าลงนํ้าเป็น ๕๐ ๖๐ กะมี”

หลวงปู่ : “แม่นล่ะ ไผกะอยากเห็นหลวงปู่มันได้ อยากฟังเทศน์เพิ่นได้”

พระ : “หลวงปู่เข้าไปหาเพิ่นจักเพื่ออะน้อย”

หลวงปู่ : “แม่น ๕ ๖ เทือนี่ล่ะ แต่ไปได้เข้าติดๆ กันดอก ฟังเทศน์ฟังธรรมเพิ่นแล้วกะออกมาพักข้างนอก แล้วกะออกเที่ยววิเวกไปตามภูตามผา ไปหาภาวนาเพื่อหนึ่งตั้งใจไปพักอยู่ถ้าพระเวส ไปพ้อเพิ่นอาจารย์ศรี (มหาวิทยาลัย) อยู่หั่นก่อนแล้วจั่งซ้นแล้วพระแต่ก็มีแต่พากันหาภาวนาได้ บางเทือกกะไปจำพรรษาทางอื่นออกพรรษาแล้วกะกลับมากราบหลวงปู่มันอีก”

พระ : “หลวงปู่รู้จักไผหน่อยวัดป่าบ้านหนองผืออะน้อย”

หลวงปู่ : “กะเห็นหลายองค์อยู่ หลวงปู่บ้านตาด อาจารย์คำพอง อาจารย์วัน อาจารย์หล้า เณรเพ็ง จักไผอีกไหน จ้อบได้ มีเทือนี่เข้าพักนํ้าเพิ่นหลวงปู่มันสั่งให้ตัดจิวร กะเลยได้ช่วยเพิ่นเฮ็ดจิวร ผ้ายสมัยนั้นมันหายากแท้ๆ มันเป็นสมัยสงคราม บได้มีหลายจั้งคือทุกมือนี่ หลวงปู่มันว่า ให้พากันเย็บจิวรให้ท่านองค์นี้แหละ จิวรเพิ่นขาดหมดแล้ว หลวงปู่บ้านตาดจั้งได้พาเฮ็ดได้ หลวงปู่บ้านตาดเป็นหัวหน้าชุดกะขนาดผ้า ตัดผ้า อาจารย์วันเป็นหัวหน้าชุดเย็บ

แล้วก็มีชุดย้อมชุดซักอีกหมู่หนึ่ง เหาณีได้ช่วยอาจารย์วันเย็บ บางทีก็จะได้ช่วย
ค้นหาไม้มาเอ็ดกุฏิหลวงปู่มัน”

พระ : “หลวงปู่ประทับใจหลวงปู่มันหลายบ่จะน้อย”

หลวงปู่ : “จักหลายบ่หลายแหล่ว ทุกมือนี่กะยังคิดฮอดเพิ่นอยู่ ยังกราบ
ยังไหว้เพิ่นอยู่คู่มื้อ”

กุฏิหลวงปู่มันที่วัดป่าบ้านหนองผือ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อหลวงปู่มันอาพาธหนัก หลวงปู่สมภารจึงรีบเดินทาง
มาเพื่อให้ทันกับขบวน และได้ติดตามไปที่วัดป่าสุทธาวาสด้วย เมื่อหลวงปู่มัน
ละสังขารแล้ว หลวงปู่สมภารได้อยู่ช่วยงานจนถึงวันถวายเพลิงศพเสร็จสิ้น

ปักชำได้

หลังจากเสร็จงานถวายเพลิงหลวงปู่มาแล้ว หลวงปู่สมภารได้ติดตาม หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี เดินทางไปเผยแผ่พระศาสนาที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ในครั้งนั้นมีครูบาอาจารย์ที่ร่วมเดินทางไปด้วยกัน ดังนี้

๑. หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี
๒. หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ
๓. หลวงพ่อมหาปิ่น ชลิตโต
๔. หลวงพ่อวัน อุตตโม
๕. หลวงปู่จันทร์โสม กิตติกาโร
๖. หลวงปู่คำพอง ติสโส
๗. หลวงปู่หล้า เขมปัตโต
๘. หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร
๙. หลวงปู่กัน ธนสาโร (พระครูญาณานุโยค)
๑๐. หลวงพ่อฉิว
๑๑. หลวงปู่บุญรักษ์ ฐิตปุญโญ
๑๒. พระอาจารย์อรุณ อุตตโม
๑๓. พระอาจารย์บุญ
๑๔. พระอาจารย์ผัน

ในระยะแรกหลวงปู่สมภารอยู่ศึกษาและช่วยงานหลวงปู่เทศก์ที่จังหวัดภูเก็ต ต่อมาท่านได้ติดตามหลวงปู่คำพองย้ายมาจำพรรษาอยู่ที่วัดราษฎร์โยธิตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ซึ่งนับว่าเป็นวัดแห่งแรกของพระฝ่ายธรรมยุตในจังหวัดพังงา สมัยนั้นมีผู้มาถวายอาหารบ้างหรือไม่มีบ้างการเป็นอยู่ลำบากขัดสนมาก

หลวงปู่อยู่จำพรรษาที่ภาคใต้ประมาณ ๖-๗ ปี ในระหว่างนี้ท่านได้เรียนนักธรรมไปด้วย จนสามารถสอบได้นักธรรมชั้นเอก จากนั้นจึงได้ขอเดินทางกลับมายังภาคอีสาน

คณะครูบาอาจารย์ที่ลงไปเผยแผ่ศาสนาที่ภาคใต้

ร่วมอุปัฏฐากเฝ้าใช้หลวงปู่ขาว ที่วัดถ้ำกลองเพล

หลวงปู่เล่าช่วงที่ไปเฝ้าใช้หลวงปู่ขาวที่วัดถ้ำกลองเพลในสมัยนั้นให้ญาติโยมฟังว่า

“เราไปเฝ้าใช้หลวงปู่ขาวตอนที่ท่านป่วยหนักไปถึงอาจารย์เพ็งขาว (หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต) ได้สั่งให้ทำหีบไว้แล้ว

เมื่อหลวงปู่จนมาเห็น ท่านจึงคัดค้านไม่ให้เอาหลวงปู่ขาวไปโรงพยาบาล และได้กล่าวว่า

“ไม่เอาไป ถ้าท่านรอดมาได้ก็เป็นบุญกุศล รอดไม่รอดก็ควรเอาไว้ หีบศพที่ทำไว้แล้วนั้นให้เอาซ่อนไว้ก่อน อย่าเอามาโชว์ที่นี่”

เราได้ดูแลอุปัฏฐากหลวงปู่ขาว ถึงเวลาที่หลวงปู่ขาวจะฉันยา เรามองดูปากหลวงปู่ขาวขมขมขมิบ เราคิดว่าท่านคงไข้ขึ้นสูงจนปากสั่น เราเลยถามหลวงปู่ขาวว่า “หลวงปู่ไข้ขึ้นหรือครับ ทำไมปากถึงได้สั่น”

ท่านตอบเราว่า “ผมสวดมนต์ คิดได้บ่ทไหนดก็สวดบ่นั้น”

ท่านปล่อยวางนะหลวงปู่ขาว หลังจากนั้นหลวงปู่ขาวท่านก็อาการดีขึ้น จนหายเป็นปกติ”

หลวงปู่ขาว อนาลโย

อีกวาระหนึ่ง หลวงปู่ได้เมตตาเล่าต่อถึงเรื่องเณรเซ็นหลวงปู่ชาวชนต้นไม้ให้ฟังอีกว่า

“วันหนึ่งเราอยู่ที่ศาลา ได้ยินว่าเณรเซ็นหลวงปู่ชาวลงเขาชนต้นไม้ แต่ท่านก็ไม่ได้เจ็บมากนักะ ไม่เป็นอะไรเลย มีแต่นั่งหัวเราะเณร เณรก็ตัวเล็กๆ เซ็นลงทางลาดชัน พอเซ็นลงมันก็แรงขึ้นๆ เอาไม่อยู่ ก็ปล่อยเลยเข้าป่า พระต่างพากันดูเณร

เราเลยว่ “อย่าไปดูแกเลย ดูตัวแกกับรถหน้อย เซ็นรถลงภูเขา ทำไมไม่ดูผู้ใหญ่ที่ไม่ดูกับแก”

บริเวณวัดถ้ำกลองเพล จ.หนองบัวลำภู

หลวงปู่สมภาร ปิณฺณวโร

ความเป็นผู้ไม่ติดสถานที่

อุปนิสัยของหลวงปู่คือเป็นคนไม่ติดสถานที่ ท่านชอบแสวงหาที่วิเวก
ปลีกเร้นเพื่อประกอบการภาวนา เร่งความเพียร สถานที่ที่หลวงปู่เคยเที่ยววิเวก
ในสมัยนั้น อาทิเช่น

วัดภูลังกา อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
วัดป่าดานศรีสำราญ อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ
วัดฐิติธรรมาราม (เหวลึก) อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
วัดกุดเรือคำ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสกลนคร
วัดถ้ำซ้อง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
วัดสว่างอารมณ์ บ้านดอนน้อย อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ
วัดศิริปัญญาาราม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร
วัดถ้ำสหาย อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
ติดตามคณะครูบาอาจารย์ไปประเทศลาว
วัดเขาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
วัดสารนาถธรรมาราม อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
วัดถ้ำประทุน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
 ฯลฯ

เจ้าอาวาสวัดป่าวิเวกพัฒนาราม

เมื่ออายุพรรษาของหลวงปู่มากขึ้น ประกอบกับท่านเคยศึกษาด้านปริยัติ จนจบนักธรรมชั้นเอก ทางคณะสงฆ์จึงได้แต่งตั้งให้ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

องค์หลวงปู่สมาธิ ปัญญาโร ออกเมตตารับบิณฑบาตญาติโยมตั้งแต่ต้นทางจนสุดปลายทาง ถึงแม้จะชราภาพแล้ว แต่ข้อวัตรนี้ท่านมิได้ขาดเลย

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร เป็นองค์ประธานในงานทอดกฐิน
และงานมุทิตาสักการะอายุวัฒนมงคลของท่าน ที่วัดป่าวิเวกพัฒนาราม

หลวงปู่เมตตาสอนตัดจีวร หลวงปู่บอกว่า “บวชมาแล้วเคยตัดจีวรบ้าง สมัยผมตัดมาหลายผืน
ตัดผ้าสังฆาฏิช่วยหลวงตามหาบัว” หลวงปู่ปรารถนาให้ฟังเพื่อให้เป็นกำลังใจ หลวงปู่ปรารถนาว่า
“เวลาได้เป็นครูบาอาจารย์จะได้พูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังได้ว่าบวชมาแล้วเราเคยได้ตัดจีวรเอง”

หลวงปู่มักจะเมตตาออกมา
พูดคุยกับเด็กๆ ที่มาบำเพ็ญ
ประโยชน์ในวัดเป็นประจำ

เวลามีสามเณรมาบวชภาค
ฤดูร้อนที่วัด หากหลวงปู่มี
เวลา ท่านก็จะออกมาอบรม
สั่งสอน “หัดไว้แต่น้อย โตขึ้นมา
จะได้เป็นนิสัยเป็นปัจจัย”

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๒๐ หลวงปู่ได้รับพระราชทาน
สมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอ
ชั้นตรี (จอ.ชต.) มีราชทินนามที่ **พระครูปัญญาวารการ**

พ.ศ. ๒๕๒๕ หลวงปู่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครู
สัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นโท (จอ.ชท.) ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. ๒๕๓๗ หลวงปู่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครู
สัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นเอก (จอ.ชอ.) ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. ๒๕๔๔ หลวงปู่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครู
สัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอชั้นพิเศษ (จอ.ชพ.) ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. ๒๕๕๐ หลวงปู่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาเจ้าคณะ
อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

พระครูปัญญาวารการ (หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร) ที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอพรเจริญ เจ้าอาวาส
วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ เมตตาเป็นประธานดับเทียนชัยพิธีทำน้ำอภิเษก
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระอุโบสถ วัดเชกาเจติยาราม (พระอารามหลวง) จังหวัดบึงกาฬ

ด้านสังคมสงเคราะห์

- มอบอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้กับหลายโรงพยาบาล เช่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น โรงพยาบาลสังคม และโรงพยาบาลในเขตจังหวัดบึงกาฬ
- มอบรถพยาบาลฉุกเฉิน จำนวน ๓ คัน ให้แก่โรงพยาบาลบึงกาฬ โรงพยาบาลพรเจริญ และโรงพยาบาลศรีวิไล
- มอบทุนการศึกษาให้กับเด็กผู้ด้อยโอกาสทุกปี โดยจะตรงกับวันทำบุญอายุวัฒนมงคลของท่าน โดยจำนวนทุนการศึกษาจะมอบให้ตามอายุขององค์หลวงปู่ในปีนั้นๆ
- สนับสนุนงบก่อสร้างอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สื่อการสอนของหน่วยงานด้านการศึกษา เช่น โรงเรียนเทศบาลพรเจริญ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ โรงเรียนหนองแขงวิทยา จังหวัดสกลนคร ฯลฯ
- มอบเงินอนุเคราะห์แก่งานด้านสังคมสงเคราะห์อื่นๆ เรื่อยมาเสมอ

อาการอาพาธ

เมื่อหลวงปู่อายุมากขึ้น โรคภัยไข้เจ็บย่อมรุมเร้ามากเป็นธรรมดา โรคประจำตัวของท่านคือโรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคความดันสูง โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง มีคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น เป็นผู้ถวายการรักษาองค์ท่าน

พ.ศ. ๒๕๖๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๑๐ ทรงรับหลวงปู่ไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

ฝากศพไว้กับหลวงปู่บุญมา

หลวงปู่สมภารเคยปรารภกับหลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม เมื่อคราววงศ์ท่านรักษาอาการอาพาธ ที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น ไว้ว่า

หลวงปู่บุญมา : “ได้ยีนว่าสีเอาพื้นไม้ยัง กระผม บ่ทันได้ถาม เอาไม้อันได้ เอาไม้จำปา เอาไม้จิก หรือสีเอาไม้แดง ไม้แดงบ่เอาหรือแล้ว แต่สีเอา ใสอย่างดีพื้นบ้อ”

หลวงปู่สมภาร : “ทาแซล็คแรงดี”

หลวงปู่สมภาร : “ห้าตายมาเฮ็ดศพให้แทน พื้นยาวอยู่บ้อ”

หลวงปู่บุญมา : “บรู๊แล้ว”

หลวงปู่สมภาร : “สีเฮ็ดแบบอาจารย์แบนบ้อ”

หลวงปู่บุญมา : “ผมบ่ได้ไป”

พระอุปัชฌาย์ : “หลวงปู่เพิ่นไปเบิ่งของหลวงปู่แบนมาครับผม เป็นกองฟอน ใสไม้เหลียม”

เมื่อหลวงปู่บุญมากลับไปที่วัดป่าสีห์พนมฯ แล้ว ท่านได้สั่งพระที่วัดเตรียมหาไม้ตามที่หลวงปู่สมภารฝากฝังไว้

เทศน์ให้พระอุปัฏฐากฟัง เมื่อคราวองค์หลวงปู่อาพาธหนัก

“คนเราไม่เหมือนแต่ก่อนน้า แต่ก่อน ๕๐-๖๐ ทุกวันนี้โหยหวน จะตายอย่างไร ตายเอา ตอนมีชีวิตอยู่ มีลมหายใจอยู่ ทำเอาเองบ้าง ใส่บาตรใส่פקเอา อุทิศ บุญกุศล ไม่ทำ ใครจะทำให้เรา แมื่ก็ตายแล้ว พ่อก็ตายแล้ว ลูกฝั้วจะทำให้เรา หรือไม่ก็ไม่ทราบ

อาหารสัตว์ไม่เหมือนอาหารเรา ไม่ได้ของทานก็คีนมาหาเรา อย่างพ่อแม่ ไปเกิดเป็นวัวเป็นควายเป็นอะไร อาหารสัตว์มันก็กินหญ้ากินอะไรไป ของทาน เราอุทิศไปให้ก็คีนมาหาเรา ทิ้งไปเปล่าๆ ไม่ได้ ทิ้งไม่ได้ ต้องคีนมาหาเรา บางคน เราทานผ้าจีวร ผ้าไตร บวชพระบวชเณร พ่อแม่เราจะได้หรือ มันเป็นของทิพย์ ของเหล่านี้ นิกอันใดได้อันนั้น พ่อแม่ที่อุทิศให้ บางคนไม่มีผ้าถุงไม่มีกางเกงนุ่ง มันเป็นของทิพย์ได้ของทิพย์ นิกอันใดได้อันนั้น นิกกินข้าวก็ได้ข้าว นิกถึงผ้าจีวร นิกกางเกงก็ได้กางเกง นิกผ้าถุงก็เป็นผ้าถุง”

แถลงการณ์อาการอาหารหลงปฐมการ ปัญญาโร ฉบับที่ ๑

วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔

กราบนมัสการพระคุณเจ้าและกราบเรียนคณะศิษยานุศิษย์

เนื่องด้วยองค์หลวงปฐมการ ปัญญาโร ได้เข้ารับการรักษาที่หอสงฆ์
อาหาร โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ด้วยเรื่องติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ และมีแผล
กดทับ เมื่อวันที่ ๑๑/๖/๒๕๖๔ นั้น ในขณะนี้ทางคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาล
ศรีนครินทร์ ได้ถวายการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือดดำ และถวายการ
ทำแผลอย่างต่อเนื่อง ขณะนี้อาการและสัญญาณชีพโดยรวมขององค์หลวงปฐมการ
อยู่ในเกณฑ์ดี แต่อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
จนกว่าอาการอาหารขององค์ท่านจะดีขึ้น

เนื่องด้วยเป็นนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙
และเป็นการป้องกันไม่ให้องค์หลวงปฐมการติดเชื้อแทรกซ้อนเพิ่มเติม ทางคณะ
แพทยศาสตร์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จึงขอประกาศงดเยี่ยมองค์หลวงปฐมการ
ทุกกรณีโดยเด็ดขาด

จึงเรียนมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

คณะแพทย์ผู้ถวายการรักษา

แถลงการณ์อาการอาหารทลวงปฐุมการ ปญญาวโร ฉบับที่ ๒

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

กราบมัสการพระคุณเจ้าและกราบเรียนคณะศิษยานุศิษย์

ด้วยองค์หลวงปู่สมการ ปญญาวโร ได้เข้ารับการรักษาทที่หอสงฆ์อาหารโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ด้วยเรื่องติดเชื้ในทางเดินปัสสาวะและมีผลกดทับ ทางคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้ถวายการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือดดำ และถวายการทำแผลอย่างต่อเนื่อง ขณะให้การรักษา องค์หลวงปู่มีปัญหาน้ำทวมปอดอันเกิดจากภาวะหัวใจวายเรื้อรังเดิม ซึ่งได้ทำการรักษาโดยการให้ยาขับปัสสาวะ อาการและสัญญาณชีพโดยรวมขององค์หลวงปู่อยู่ในเกณฑ์ดี

จนกระทั่งเวลา ๒๓.๕๐ น. วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๔ องค์หลวงปู่มีภาวะออกซิเจนในเลือดต่ำอย่างรวดเร็ว จากการสำลัก ทำให้ระบบหายใจล้มเหลว และเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้น คณะแพทยศาสตร์ได้ถวายการรักษาอย่างเต็มที่ตามมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยหัวใจหยุดเต้น แต่เนื่องจากองค์หลวงปู่อายุมาก และมีโรคประจำตัวหลายโรค อีกทั้งปริมาณสารจากกระเพาะอาหารที่สำลักมีปริมาณมาก ทำให้การช่วยฟื้นคืนชีพไม่ประสบผลสำเร็จ หลวงปู่ละสังขารด้วยอาการสงบ ณ เวลา ๐๓.๑๓ น. วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

จึงเรียนมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

คณะแพทย์ผู้ถวายการรักษา

ประวัติอาการอาหารของหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

หออภิบาลสงฆ์อาหาร มูลนิธิหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับเมตตาจากหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร ให้ทีมแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์มีโอกาสถวายการดูแลปัญหาสุขภาพของหลวงปู่ ตั้งแต่วันที่ ๘ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ขณะมีอายุ ๘๘ ปี เบื้องต้นพบว่าหลวงปู่มีพยาธิสภาพรุนแรงกว่าสิบอย่าง ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไชมันในเลือดสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ (ซึ่งได้รับการรักษา โดยทำบอลลูนขยายหลอดเลือดหัวใจที่โรงพยาบาลโรคทรวงอกประมาณ ๔-๕ ปี ก่อนที่จะมาโรงพยาบาลศรีนครินทร์) โรคหัวใจห้องขวาทำงานหนักสืบเนื่องมาจากภาวะหยุดหายใจขณะหลับ (เป็นเหตุให้หลวงปู่มีอาการเหนื่อยหอบเป็นบางครั้ง มีน้ําสีรณะ และขาบวมเรื้อรัง) ฤๅลมโป่งพอง ไตทำงานบกพร่อง โรคเก๊าต์ (เป็นสาเหตุของอาการปวดตํ่าที่ข้อเท้า) ภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ปลายประสาทอักเสบที่ขาทั้งสองข้าง (เป็นเหตุให้หลวงปู่มีอาการหนักขา ขาฝ้าเท้า และเดินเซ) ภาวะไขมันพอกตับ กระดูๅต้นคอและกระดูกเอวเสื่อมร่วๅกับมีท่อไขสันหลังส่วนเอวตีบแคบ (ทำให้ปวดกล้ามเนื้อต้นคอ สะบัก และปวดขา เป็นๆ หายๆ) และผิวหนังบริเวณขาทั้งสองข้างอักเสบเป็นๆ หายๆ เรื้อรัง ด้วยเหตุที่มีพยาธิสภาพของหลายอวัยวะ ทำให้การถวยาการรักษาหลวงปู่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา ทั้งแพทย์ พยาบาล ฤๅสัๅกร และนักกายภาพบํ้าบๅด การถวยาแต่ละขนานต้องให้ด้วยความระมัดระวัง เพราะยาที่ใช้ในการรักษาโรคหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อโรคอีกโรคหนึ่งได้ และต้องกราบเรียนให้หลวงปู่ร่วๅพิจารณาถึงความเหมาะสมด้วยทุกครั้ง

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ทีมแพทย์จะนัดประเมินอาการของหลวงปู่ ที่ รพ. ศรีนครินทร์ ทุก ๒ เดือน และนิมนต์ให้นอนพักที่หออภิบาลสงฆ์อาหาร

คราวละ ๓-๔ วัน เพื่อให้หลวงปู่ได้พักผ่อนเต็มที่ เนื่องจากต้องเดินทางเป็นระยะเวลานาน หลวงปู่ต้องฉีดยาหลายขนานมากนับได้ไม่ต่ำกว่า ๒๐ ชนิด แม้ทีมแพทย์จะระมัดระวังเต็มที่แล้วในการป้องกันอาการข้างเคียงจากยา หลวงปู่เคยเกิดเลือดออกในกระเพาะอาหารรุนแรงจากการฉีดยาแอสไพรินที่ได้รับมาตั้งแต่ทำบอลลูนขยายหลอดเลือด ผลจากการส่องกล้องเข้ากระเพาะอาหาร พบรอยเลือดออกเป็นจุดเล็กๆ กระจายทั่วกระเพาะ จึงหยุดยาแอสไพรินและถวายเป็นการรักษาแผลในกระเพาะอาหารจนหายสนิท

หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา เมื่ออายุเข้าอายุ ๙๓ ปี หลวงปู่ได้รับการนิมนต์ให้มา รพ. ถิ่นประมาณ ๑-๒ เดือนครั้ง เนื่องจากโรคหัวใจเริ่มควบคุมได้ยากขึ้น ตรวจพบภาวะหัวใจล้มเหลว เต็มปอดจางหะ และมีภาวะความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนจากการหยุดหายใจขณะหลับและโรคถุงลมโป่งพอง ทีมแพทย์ได้นิมนต์ให้หลวงปู่ใส่เครื่องช่วยหายใจชนิด CPAP (เครื่องอัดอากาศขณะหายใจเข้า) ระหว่างจำวัดทุกคืน เพื่อรักษาระดับออกซิเจนในเลือดไม่ให้ตก (แต่หลวงปู่ไม่ค่อยชอบใส่ เพราะรู้สึกวุ่นวาย CPAP แล้วทำให้หูอื้อ) และถวายยาพ่นขยายหลอดลมเพิ่มเติม

นอกจากนี้ ยังพบมีความผิดปกติของอวัยวะต่างๆ ที่ทำงานลดลง อันเกิดจากความเสื่อมของอวัยวะนั้นๆ ตามอายุหลวงปู่ที่มากขึ้น อาทิเช่น กรกฎาคม ๒๕๖๑ ตรวจพบว่ามึนต๋อมหมวกไตทำงานลดลง สิงหาคม ๒๕๖๑ พบสภาวะหูชั้นในเสื่อม จนทำให้การได้ยินของหลวงปู่ลดลง จึงนิมนต์ให้หลวงปู่ใส่เครื่องช่วยฟังที่หลวงปู่มักจะเรียกว่า “หูทิพย์” กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ สภาวะระบบประสาทส่วนปลายเสื่อมรุนแรงขึ้น จนทำให้อาการหนักขา ชาฝ่าเท้า และเดินเซเป็นมากขึ้น เมษายน ๒๕๖๒ ตรวจพบว่าไตทำงานลดลงค่อนข้างเร็ว ทำให้หลวงปู่มีอาการชาบวม และน้ำหนักเพิ่มขึ้นเร็ว ปัสสาวะออก สาเหตุเกิดจากการดื้อยา

ขับปัสสาวะที่หลวงปู่ต้องฉันท่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จึงเพิ่มยาขับปัสสาวะ
ขนานใหม่ ทำให้ปัสสาวะออกมากขึ้นและยุบวม

๒๘ กรกฎาคม - ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ เป็นครั้งที่หลวงปู่อาพาธหนักที่สุด
เท่าที่ทีมแพทย์เคยถวายการรักษาหลวงปู่ ขณะอยู่ที่วัดหลวงปู่มีอาการหายใจ
ไม่ออก เนื่องจากหัวใจเต้นเร็วและผิดจังหวะจึงเกิดหัวใจวายขึ้นอย่างกะทันหัน
มีน้ำคั่งปอด ทำให้หายใจหอบ ความดันโลหิตตก ปากเขียว ไม่รู้สึกตัว หลวงปู่
ไม่ตอบสนองต่อยาพ่นขยายหลอดลม จึงเข้ารับการรักษาเบื้องต้นที่โรงพยาบาล
พรเจริญ และโรงพยาบาลบึงกาฬ จนจำเป็นต้องใส่ท่อช่วยหายใจ และนำส่งเข้า
รับการรักษาต่อที่ ICU โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ในท่านอนคว่ำ ทีมแพทย์ได้ถวาย
การรักษาอย่างสุดความสามารถ จนหลวงปู่เริ่มรู้สึกตัวและถอดท่อช่วยหายใจได้
แต่เนื่องจากการอาพาธครั้งนี้หนักมาก หลวงปู่ไม่รู้สึกตัวอยู่หลายวัน ต้องฉี
นอาหารทางสายยาง ทำให้ร่างกายไม่มีแรง กล้ามเนื้อฝ่อลีบ เกิดแผลกดทับที่สะโพก
จึงถวายการกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสภาพร่างกายที่หอภิบาลสงฆ์อาพาธ
ต่อจนดีขึ้น สามารถนั่งและยืนโดยมีคนพยุงตัวได้ และกลับวัดได้ในระยะเวลา
๒ เดือนครึ่ง

แม้จะมีโรคประจำตัวมากมาย และเคยผ่านการอาพาธที่หนักมาแล้ว แต่เมื่อ
อาการดีขึ้น หลวงปู่เป็นผู้ที่มีความเพียร ยังให้พระอุปัฏฐากพานั่งรถเข็นออกไป
ตรวจงานภายในวัดอยู่ประจำ ครั้งหนึ่งเคยเกิดอุบัติเหตุรถเข็นล้มก่อนปีใหม่
พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงได้นิมนต์ให้เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล เป็นระยะเวลานาน
เกือบ ๒ เดือน (๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒-๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓) เนื่องจากมีแผลแตกที่
ข้อศอกด้านขวา และเข้าซ้าย ผิวหนังที่สันเท้าพอง ผิวหนังอักเสบติดเชื้อที่ขาซ้าย
ในช่วงที่มีแผลหลายตำแหน่ง หลวงปู่ได้รับการควบคุมเบาหวานด้วยยาฉีด ๒ ขนาน
และต้องฉีดยาวันละ ๒ ครั้งนับแต่นั้นเป็นต้นมา และขณะอยู่โรงพยาบาล หลวงปู่

ยังเกิดโรคแทรกขึ้นอีกหลายอย่าง อาทิเช่น ใช้หัวใจใหญ่ ปอดอักเสบติดเชื้อแบคทีเรีย หัวใจวายจากหัวใจเต้นผิดจังหวะ แต่ด้วยบุญบารมีและเมตตาของหลวงปู่ ทำให้ทีมแพทย์มีโอกาสถวายการรักษาหลวงปู่ได้ทันเวลาทุกครั้งจนทุเลาลง แต่หลวงปู่ประสงค์จะกลับวัดเพื่อคุมงานต่างๆ ภายในวัด จึงได้ประสานกับแพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลพระเจริญ เพื่อเฝ้าระวังและติดตามอาการต่อ

ภายหลังจากกลับไปได้เพียง ๑ สัปดาห์ ก็กลับมาพักรักษาอาการอาหารที่ ICU โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และหอบิบาลสงฆ์อาหาร อีกครั้ง (๒๒ กุมภาพันธ์ – ๓ มีนาคม ๒๕๖๓) เนื่องจากมีอาการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ แล้วชักนำให้หัวใจเต้นผิดปกติ หัวใจวาย และซีมีลง หลังจากถวายยาปฏิชีวนะและถวายยาเพื่อควบคุมการเต้นของหัวใจ อาการดีขึ้นใน ๒๔ ชั่วโมง จึงย้ายจาก ICU ไปพักรักษาตัวต่อที่หอบิบาลสงฆ์อาหาร รวมอยู่ รพ. ครั้งนี้ ๑๐ วัน

ปลายเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ เป็นช่วงที่มีการระบาดหนักรอบแรกของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ รัฐบาลได้ประกาศให้ประชาชนเก็บตัวอยู่กับบ้าน ทีมแพทย์ได้นิมนต์ให้หลวงปู่เดินทางมาโรงพยาบาลในช่วงนี้ และพักรักษาตัวอยู่ที่วัด โดยทีมแพทย์ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ได้ประสานกับพระอุปัฏฐาก แพทย์ และพยาบาลของโรงพยาบาลพระเจริญ และแพทย์โรงพยาบาลบึงกาฬ เพื่อร่วมกันถวายการรักษาธาตุชั้นของหลวงปู่โดยการสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์ซึ่งประกอบด้วยทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา พยาบาลหอบิบาลสงฆ์อาหาร พระอุปัฏฐาก แพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลพระเจริญ และแพทย์โรงพยาบาลบึงกาฬ และด้วยความพร้อมของเครื่องตรวจติดตาม (monitoring) ที่หลวงปู่มีประจำวัด ทำให้ทีมแพทย์สามารถติดตามความดันโลหิต ชีพจร การหายใจ ค่าความเข้มข้นของออกซิเจน และน้ำตาลในเลือดได้ทั้งตอนเช้าและตอนเย็น หรือเมื่อเกิดปัญหาที่ต้องตรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถถวายการรักษาได้ทันทั่วทั้งที่

สามารถปรับยาได้วันละ ๒ ครั้ง และแก้ไขปัญหาสุขภาพของหลวงปู่ได้ดีทุกครั้ง โดยประสานงานกับพยาบาลประจำโรงพยาบาลพระเจริญ

เมื่อการระบาดรอบแรกของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ ลดลง หลวงปู่จึงได้รับการนัดหมายให้เข้ารับการตรวจประเมินปัญหาสุขภาพที่หอภิบาลสงฆ์อาพาธอีกเดือนละ ๑ ครั้ง นับตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นมา จนถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔ ทุกครั้งจะเป็นการนัดเพื่อติดตามอาการอาพาธตามปกติ และเข้าพักที่หอภิบาลสงฆ์อาพาธเป็นประจำครั้งละ ๔-๗ วัน ยกเว้นหากมีการทำผลตามแผนหรือขาที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ ก็จะมีมติให้อยู่ทำผลจนกว่าจะดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๔ หลวงปู่ได้พักอยู่หอภิบาลสงฆ์อาพาธเพียง ๒ วัน เนื่องจากทีมแพทย์เห็นว่าการอยู่โรงพยาบาลจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับหลวงปู่เพราะเข้าสู่การระบาดรอบที่ ๒ ของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ จึงมีมติให้กลับไปพำนักที่วัด โดยทำการติดตามอาการและถวายการรักษาผ่านทางกลุ่มไลน์ เช่นเดียวกันกับระหว่างที่มีการระบาดรอบที่ ๑ ของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙

จากการติดตามอาการระหว่างหลวงปู่พำนักอยู่ที่วัดพบว่า หลวงปู่มีอัตราการเต้นของหัวใจเร็วขึ้น และค่าความดันโลหิตค่อนข้างต่ำ ด้วยเห็นว่าการดูแลรักษาอยู่ที่วัดไม่น่าจะปลอดภัย ดังนั้นในวันที่ ๒๓ เดือนเมษายน ๒๕๖๔ จึงประสานกับโรงพยาบาลพระเจริญเพื่อมีมติหลวงปู่ให้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเพื่อให้ยาควบคุมการเต้นของหัวใจทางหลอดเลือดดำ ติดตามค่าความดันโลหิตและชีพจรจนดีขึ้นและสามารถเปลี่ยนเป็นยาฉีดยาได้ภายใน ๓ วัน จึงมีมติกลับไปรักษาต่อที่วัด จากการติดตามต่อเนื่องทางกลุ่มไลน์พบว่า ชีพจรของหลวงปู่ยังคงค่อนข้างเร็ว ต้องปรับยาควบคุมการเต้นของหัวใจ ยาความดัน และยาเบาหวาน ทุกวันจนสามารถควบคุมอาการได้

เดือนพฤษภาคม หลวงปู่มีอาการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เกิดแผลตามร่างกายหลายตำแหน่ง และมีผิวหนังฉีกขาด มีอาการปวดเมื่อยตามตัว แต่ไม่มีไข้ ระดับน้ำตาลลดลงจนต้องลดยาเบาหวาน ทำให้สงสัยว่าหลวงปู่อาจมีการติดเชื้อซ่อนเร้นในระบบทางเดินปัสสาวะและตามรอยแผล ในระยะแรกได้ประสานกับแพทย์โรงพยาบาลพระเจริญให้ถวายเป็นการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะชนิดฉับไปก่อน จากการติดตามผลตรวจปัสสาวะอีกครั้งราวต้นเดือนมิถุนายนพบว่าผลการตรวจปัสสาวะไม่ดีขึ้น ตามร่างกายมีแผลหลายแห่งและยังมีแผลพองที่สันเท้า จึงนิมนต์ให้หลวงปู่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ หลวงปู่ให้ความเมตตารับนิมนต์

วันที่ ๑๐-๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ เป็นการเข้ารับการรักษาในหออภิบาลสงฆ์อาพาธเป็นครั้งสุดท้ายของหลวงปู่ หลวงปู่เมตตารับนิมนต์เข้ารับการรักษาที่หออภิบาลสงฆ์อาพาธ รพ.ศรีนครินทร์ ทีมแพทย์ประเมินพบว่าหลวงปู่มีการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ มีแผลหลายแห่งตามร่างกายและมีแผลพองติดเชื้อที่สันเท้า จึงได้ถวายยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือดดำต่อเนื่องเป็นเวลา ๑๐ วัน ร่วมกับทำแผลให้อองค์หลวงปู่อย่างต่อเนื่อง ผลการรักษาภาวะติดเชื้อที่ทางเดินปัสสาวะตอบสนองต่อยาปฏิชีวนะและแผลพองที่สันเท้าดีขึ้นตามลำดับ ในระหว่างเข้ารับการรักษา หลวงปู่มีปัญหา น้ำท่วมปอดอันเกิดจากภาวะหัวใจวายเรื้อรังเดิมซึ่งทีมแพทย์ได้ถวายการรักษาด้วยการให้ยาขับปัสสาวะ โดยรวมอาการและสัญญาณชีพของหลวงปู่อยู่ในเกณฑ์ดี จนกระทั่งในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๒๓.๕๐ น. หลวงปู่มีภาวะออกซิเจนลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว จากการสำลัก ทำให้ระบบหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน และเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้น ทีมแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างเต็มความสามารถตามมาตรฐานการรักษาผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้น แต่เนื่องจากอองค์หลวงปู่มีอายุมาก และมีโรคประจำตัวหลายโรค อีกทั้ง

ปริมาณสารจากกระเพาะอาหารที่ได้ส่งลงไปในปอดมีปริมาณมาก ทำให้การช่วยฟื้นคืนชีพไม่ประสบความสำเร็จ หลวงปู่ได้ละสังขารด้วยอาการอย่างสงบ ณ เวลา ๐๓.๑๓ น. วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

รายชื่อทีมแพทย์ที่ถวายการดูแลหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๑. ศ.พญ.รัตนวดี ณ นคร	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๒. รศ.นพ.พิศาล ไม้เรียง	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๓. ศ.นพ.สมศักดิ์ เทียมเก่า	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๔. รศ.นพ.เจริญ ชูณหากัญจน์	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๕. รศ.พญ.ศิริลักษณ์ อนันต์นิติศิริ	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๖. รศ.พญ.อรรชนี มหรรฆานุเคราะห์	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๗. ผศ.นพ.อนุพล พาณิชโชติ	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๘. รศ.นพ.ภัทรพงษ์ มกรเวส	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๙. ผศ.นพ.สุรณัฐ เจริญศรี	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๑๐. อ.นพ.สิทธิชัย คำไสย	ภาควิชาอายุรศาสตร์
๑๑. อ.นพ.สมชาย เรืองวรรณศักดิ์	ภาควิชาศัลยศาสตร์
๑๒. ศ.พญ.ขวัญชนก ยิ้มแต่	ภาควิชาโสต ศอ นาสิก
๑๓. รศ.พญ.จิราภรณ์ ศรีนครินทร์	ภาควิชารังสีวิทยา
๑๔. อ.พญ.พรรณทิพย์ ธรรมโรจน์	ภาควิชารังสีวิทยา
๑๕. อ.นพ.อนุชา อาสุยา	ภาควิชารังสีวิทยา
๑๖. คุณวิชัย ก้องเกียรตินคร	ฝ่ายเภสัชกรรม
๑๗. คุณไพบูลย์ แก้วทองศรีบ	ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู

มรณภาพ

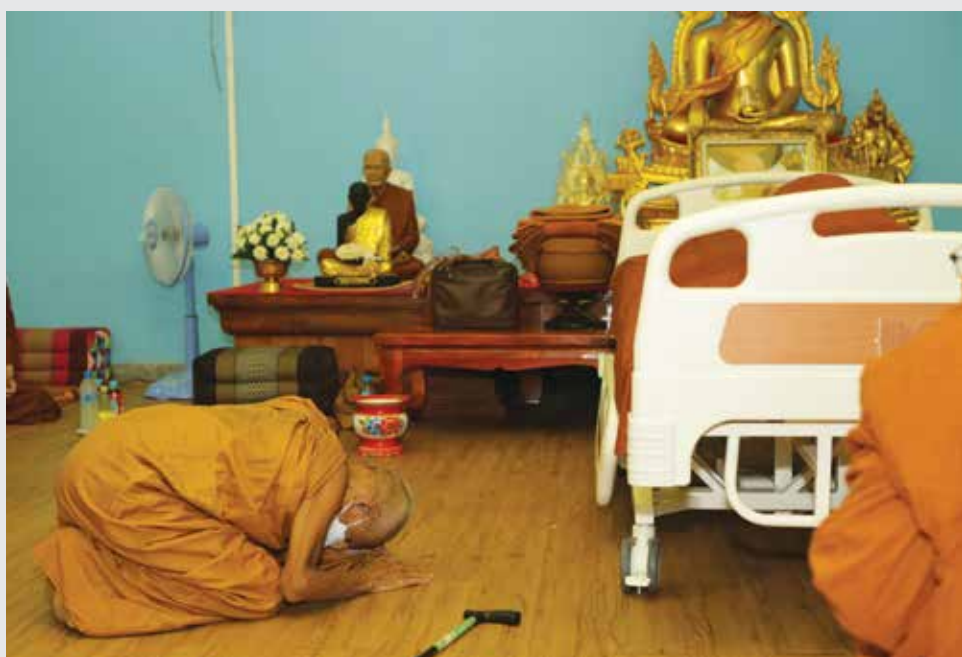
พระครูปัญญาวรากร (หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร) ละสังขารด้วยอาการสงบ เมื่อเวลา ๐๓.๑๓ น. ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔ ณ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น

สิริอายุ ๙๖ ปี ๑๐ เดือน ๘ วัน พรรษา ๗๖

หลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม กราบสรีระสังขารหลวงปู่สมภาร
ภายในกุฏิวัดป่าวิเวกพัฒนาราม ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

พิธีเคลื่อนสรีระสังขารหลวงปู่สมภาร ปิณฺณวโร
จากกุฏิไปยังศาลาวัดป่าวิเวกพัฒนาราม ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

พิธีเคลื่อนสรีระสังขารหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร
จากกุฏิไปยังศาลาวัดป่าวิเวกพัฒนาราม ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

หลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม
นำคณะสงฆ์กราบขอขมาสารีระองค์หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร
๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

หลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม นำคณะสงฆ์ แม่ชี และญาติโยม
รดน้ำศพองค์หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร
๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

พระครูบุญญะรัต (พระญาณมุนี ญาณมุนี)
เจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร

กำหนดการพิธีพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร
พระครูปัญญาวรากร (หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร)
ณ เมรุชั่วคราว วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

วันเสาร์ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
พิธีเคลื่อนสรีระสังขารองค์หลวงปู่ขึ้นสู่เมรุชั่วคราว

วันอาทิตย์ที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
พิธีพระราชทานเพลิงองค์หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

วันจันทร์ที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
พิธีเก็บอัฐิองค์หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๙.๐๐ น.
นายณฤช ໄໝະສົມໄລ໌ รองผู้ว่าราชการจังหวัดบึงกาฬ
เชิญพวงมาลาพระราชทาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พวงมาลาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี
และพวงมาลาของเจ้าคุณพระสินีนารถพิลาสกัลยาณี
วางที่หน้าหีบสรีระสังขาร หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร
เจ้าอาวาสวัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ

ประมวลภาพ
หลวงปู่กับครูบาอาจารย์

แถวนี้จากซ้ายไปขวา

หลวงปู่คำพอง ตีสโล หลวงปู่จันทร์โสม กิตติกาโร พระอาจารย์วัน อุตตโม
พระอาจารย์มหาปิ่น ชลิตโต หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี
หลวงปู่กัน ธนสารโร (พระครูญาณานุโยค) หลวงพ่อฉั่ว

แถวนี้

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร หลวงปู่บุญรักษ์ จิตปัญโญ
พระอาจารย์อรุณ อุตตโม พระอาจารย์บุญ พระอาจารย์ผัน

(ถ่าย ณ ท่าฉัตรไชย จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๔๓)

“หลังจากหลวงปู่มั่นละสังขารปี พ.ศ. ๒๔๙๒ แล้ว
ท่านได้ลงไปภาคใต้เพื่อไปเผยแผ่ธรรม
โดยมีหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เป็นแม่ทัพธรรม”

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร
วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ

หลวงปู่เหลื่อง ฉันทาคโม หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร หลวงปู่บุญเกิด ยุตตธัมโม

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร และหลวงปู่ประสาร สุมโน

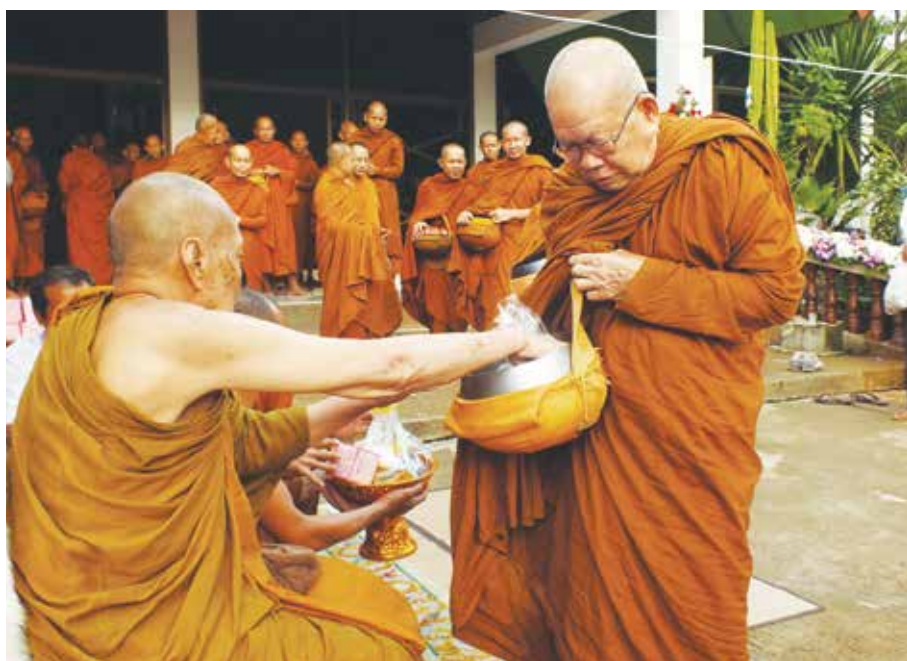
หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร หลวงปู่ชูเกียรติ อภโย หลวงปู่หนูเพชร ปัญญาโร

หลวงปู่สมภาร ปิญญาวโร และหลวงปู่บุญมี ปริบูรณ์

หลวงปู่สมภาร ปิญญาวโร หลวงปู่สนั่น จินณธัมโม หลวงปู่สงวน ยุตตธัมโม

หลวงปู่สมภาร ปิณฺณวโร และหลวงปู่อุดม ญาณรโต

หลวงปู่สมภาร ปิณฺณวโร หลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม หลวงปู่อุดม ญาณรโต

หลวงปู่สมภาร ปิญญาวโร และหลวงปู่อดม ญาณรโต

หลวงปู่สมภาร ปิณฺณวโร และหลวงปู่ท่อน ญาณธโร

หลวงปู่สิงห์ทองมีความเคารพและสนิทนมกับองค์หลวงปู่สมภารมาก เมื่อครั้งธาตุขันธ์หลวงปู่แข็งแรง ท่านจะไปงานมฤตดาหลวงปู่สมภารมิได้ขาด และเมื่อหลวงปู่สมภารไปโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น ก็จะเข้าเยี่ยมหลวงปู่สิงห์ทองทุกครั้งเช่นกัน

หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร หลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม หลวงปู่คำบ่อ ฐิตปัญโญ

หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร และหลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร และหลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร และหลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม

หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร และหลวงปู่คำบ่อ ฐิตปุญโญ

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร และหลวงปู่สรวง สิริบุญโญ

หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร และหลวงปู่ทองพูล สิริกาโม

หลวงปู่สมภารเคยคุยกับหลวงปู่ทองพูลถึงเรื่องเก่าตั้งแต่สมัยทอดกฐิน วัดป่าสามัคคีอุปถัมภ์ ท่านเล่าว่า ที่มาของวัดสามัคคีอุปถัมภ์ ก็คือมีพ่อแม่ครูบาอาจารย์มาร่วมกันมาก มีความสามัคคี วัดนี้ก็เลยได้ชื่อว่า “วัดสามัคคีอุปถัมภ์”

หลวงปู่ทองพูลเล่าว่า หลวงปู่สมภารเป็นช่างไม้แข็งแรงมาก ขึ้นบนหลังคา ทำศาลาการเปรียญหลายหลังมาก เช่น ที่วัดบ้านบึงโน ที่วัดกุดเรือคำ ที่ศาลาการเปรียญ วัดदानศรีสำราญ เป็นต้น

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร และหลวงปู่แสง อมโร

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร และหลวงตาน้อย ปัญญาโร

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร เยี่ยมหลวงปู่วิไลย์ เขมियो

หลวงปู่สมภาร ปิญญาวโร และหลวงตาแยง สุขกาโม

หลวงปู่สมภาร ปิญญาวโร และหลวงปู่สวาท ปิญญาวโร

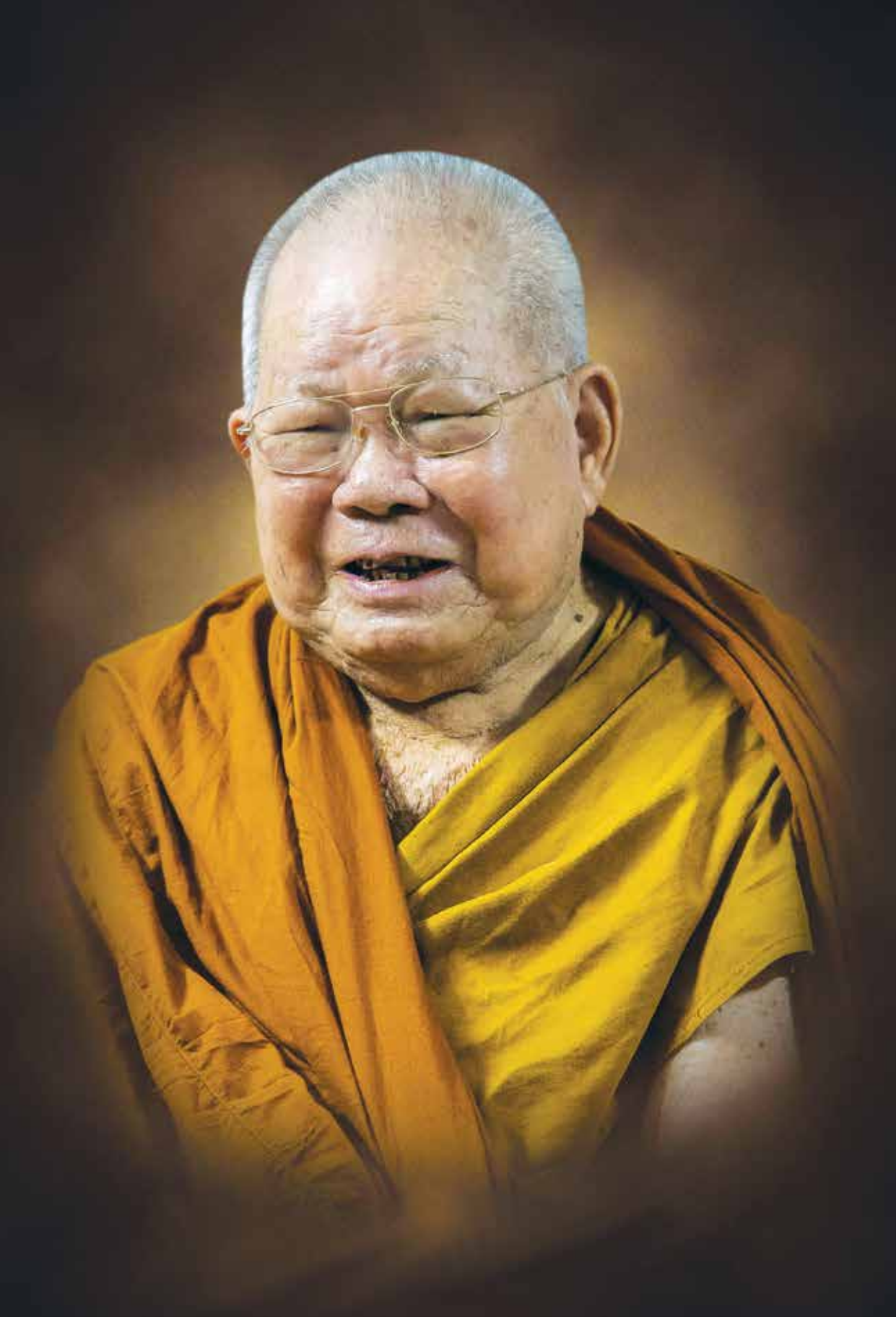
“กับท่านจันทร์เรียนนะถูกอัยยาศัยกันจังได้บุ ป้อกันเพื่อแรกแม่นอยู่ในงานศพ หลวงปู่พรหม (จิรปุญโญ) บ้านดงเย็น ต่างฝ่ายต่างมาช่วยงาน มันแม่นปี ๒๕๑๒ หรือ ๒๕๑๓ นี่แหละ แล้วมาป้อกันอีกเพื่ออยู่วัดพระศรีฯ บางเขน งานศพสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธัมมธโร) ปี ๒๕๑๕ หรือสีแม่น ๒๕๑๖ ผมนั่งอยู่จั่งซี่ จักหน้อยกะมีคนมาสะกิดอยู่ด้านหลัง เหลียวกลับมาเบิ่ง ผันแม่นท่านจันทร์เรียน

ผมมาอยู่นี้แล้ว (วัดป่าวิเวกพัฒนาราม) เพิ่นกะมาเยี่ยมมายามอยู่นั้นละ เพื่อหนึ่งเพิ่นมาเยี่ยมแล้วเห็นว่าผมป่วยหลาย เพิ่นเลยชวนไปพักอยู่วัดเพิ่น เพิ่นว่าสีเบิ่งเอาดอกนา หั่งว่าผมบ่ไป ผมสงสารพวกอยู่ทางพี”

“ภavanaเห็นนั่นเห็นนี่
“ใจ” เจ้าของเห็นหรือยัง”

หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร

ปัญญาวิเวก
โอวาทธรรมหลวงปู่สมภาร ปัญญาโว
วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ

เทศน์อบรมพระและโยมที่วัดป่าวิเวกพัฒนาราม (กัณฑ์สุดท้าย) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

...ถ้าไม่เห็ดเหตุ ผลก็ไม่ค่อยเกิดเท่าไร ถ้าเห็ดเหตุแล้วผลมันจึงเกิด ปัจจัยความปรุ้งแต่งอะไรๆ เป็นอย่างนั้น เกิดมาต้องตาย ตายแล้วถมดิน ไม่ว่าพระยามหากษัตริย์ ไม่ว่าสัตว์สี่เท้าห้าเท้าที่มีชีวิต เกิดในโลกนี้ต้องตายหมดทุกคนเลย ไม่ตายไม่ได้...ต้นไม้ ตาย ไม่ว่าแต่มนุษย์ ตายด้วยกันหมดทุกอย่าง แต่น้ำ ดิน ไม่มีตาย...เปิดอีกมันก็ออกอีก

พวกเราเหมือนกันยังหายใจอยู่ดมกันจูบกัน พ่อแม่เหมือนกันชอบมาจูบกันดมกัน หมดลมกันแล้วเข้าใกล้ไม่ได้ กลัวแล้ว เมียผัว ดมไม่ได้แล้ว ไว้ห้าหกคืนใกล้ไม่ได้แล้ว ถ้าไปใกล้ผัว อัดจมูก...เรื่องเหล่านี้มัน โอ้ย ในสังขารร่างกายมีหลายอย่าง จมน้ำตาย ตายให้พิจารณาดู แน่นอนเกิดมา แต่เกิดๆ มาเราทำบาปอะไรบ้าง ทำกรรมอะไรบ้าง ต้องคิด บางทีทำกรรมหนักไปสู่นรก นรกอยู่ที่ไหน อยู่ในใจเรา ถ้างานเบาจิตสู่สวรรค์ สวรรค์อยู่ที่ไหน อยู่ที่ใจของเรา สวรรค์อยู่ในอกนรกอยู่ในใจ แค่คิดฆ่าเขาไปฟันหัวเขา ตัดตะรางแล้ว นรกในเมืองมนุษย์ ถ้าทำบุญทำทาน โอ้ย ร้อยบาท ก็อนุโมทนานำเด้อ เกิดขึ้นมาแล้ว สาธุ ผู้รับก็สาธุ นึกอันใดได้อันนั้น เราผ่านไปเราก็นึก เพื่ออะไร พระใช้แล้ว โยมรับผลทาน เขาก็ได้บุญ สาธุ ...

ความตาย ความเจ็บ ไม่ใช่ว่าแต่เจ็บ อะไรๆ ก็ตายอยู่ แต่น้อยก็ยังตาย บางทีนอนอยู่ก็ตาย ทานข้าวตายคาปากก็ว่าไม่ได้แล้ว...

โอวาทธรรมแก่พระ

• เมื่อครั้งหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร เดินทางไปเยี่ยมอาการอาหารของหลวงปู่คำพันธ์ จันทูปโม ณ วัดศรีวิชัย จ.นครพนม ในครั้งนั้นหลวงปู่สมภารได้กล่าวให้กำลังใจว่า

“พิจารณาอยู่บ่มั่นบ่เที่ยง มันกะสังขารก็เจ็บนั่นเจ็บนี้ เจ็บไปเบ็ด ปล่อยมันเลยบัดนี้ บ่ต้องเอาฮึด เอาแต่ความสุขเลย เอาจิตดวงเดียวเลย นึกพุทโธฯ เลย เข้าใจบ่”

• เมื่อครั้งหลวงปู่สมภาร ปัญญาโร ไปเยี่ยมอาการอาหารของหลวงปู่ฮั่นหล้า ฐิตธัมโม เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ หอสงฆ์อาหาร โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น

“พิจารณาเบ็งดีเด้อสังขารร่างกายนี้ สมัยหลวงปู่มันเริ่มป่วย หลวงปู่หลุยเป็นหัวหน้าหมู่ นำพระประมาณ ๓๐ รูป ไปนิมนต์หลวงปู่มันให้อยู่โปรดต่อ หลวงปู่มันเพิ่นเลยว่ “จิตใจผมสืให้อยู่ฮอดสองร้อยปีกะได้ แต่สังขารร่างกายมันบ่ให้ มันเป็นของแตกของดับ” เพิ่นเลยบ่ได้รับขันธนิมนต์จากหลวงปู่หลุย

พิจารณาเด้อ ถ้าบ่อยากตายอย่ามาเกิด พิจารณาคักๆ ไล่ไปหมดนั่นนะ อย่าลืมกะแล้วกัน ถึงเวลาสิหมดลมแล้ว ลืมบ่ได้เด้อ อย่าไปลืม ท่องให้มันชำนาญ เบ็งไปเบ็งมากลับไปกลับมาอยู่นั่นนะ ถ้าบ่เบ็งจั่งซ้นบ่ได้ได้ไปตามกิเลสบ่ได้ กิเลสมันลากมันแกไปไสต่อไส ว่าแม่นสิเป็นเศรษฐีมันกะบ่เป็นได้ มันลากไปมันกะยังจนอยู่ เห็นบ้อ ญาติโยมมันลากไปนั่นไปนี้อยู่ได้ข่าวแล้วกะฮ่วย เป็นจั่งได้อีกห่านีวะ

แฮ้งหมดเข้าๆ แล้ว แฮม ครุบาอาจารย์ ปีนีไปจกองค์แล้วแฮม สิหมดไปๆ จ้งได้ พิจารณาเอาพุทโธเป็นแก่นสารเลย นึกอยู่นั้น เบ้งสังขารร่างกายเป็นจ้งได้ๆ ไไล ไปหมด ขึ้นตามชั้นตามภูมินั่นละ อย่าไปหลงนำเขาเด้อ กิเลสมันอยากลากไป ทางชั่วพุ่นเด้ ทางดีมันบ่อยากลากไปได้

ฟังเทศน์ครุบาอาจารย์มาหลายองค์แล้ว หลวงปู่มหาบัว หลวงปู่เทศก์ ปู่ขาว ปู่แหวน ได้ฟังมาหมดแล้ว มาพิจารณาเอา ตั้งใจดีๆ เด้อ มาเตือนชี้ๆ ดอกวา หากหลง อย่าหลงกะแล้วกัน เข้าใจบ่ บ่หลงแล้วกะแล้วไป หากหลงอยู่ผู้เดียวแล้ว คิดไปอันนั้นอันนี้ กิเลสพุ่นนะผู้พาไป พิจารณาคักๆ เลย ความตายมีทุกคนเลย บ่ว่าเฒ่าบ่ว่าแก่บ่ว่าหนุ่มตายคือกันหมด เกิดมาใหม่ๆ ยังตาย พิจารณาคักๆ เลย เรื่องความตาย”

• หลวงปู่สมภาร ปัญญาโร ไปเยี่ยมอาการอาพาธของพระลูกศิษย์ ณ หอ สงฆ์อาพาธ ชั้น ๑๐ รพ.ศรีนครินทร์ ขอนแก่น

“พิจารณาโลด ถึงคราวมันแล้วอยู่ใสกะตาย ตายใสกะคือกัน หมดลมมา กะตายคือกัน อยู่เรือนอยู่ชานกะตายคือกัน อยู่วัดกะตายคือกัน อย่าไปย้านย่อท้อ ต่อมันความตาย ขึ้นย้านตายนิ โอ้ย อ่อนหมดกระดูกกระเดี้ยวนิ บ่ต้องย้าน สู้กับ มันโลด เกิดมาตายพอแรงแแล้ว อยู่ถ้ำสหายกะภาวนาพอแรงแแล้ว อย่าไปย้านตาย ตายกะตายไปโลด ปัวกะปัวไปชำซามื้อตายชำซาหมดลม ถ่าบ่ปัวกะคือประมาท โปด ภาวนาพุทโธๆ ไปหมดมื่อหมดคีน บ่แม่นให้ย้านตายเด้ ถึงคราวต้องตาย แน่นอน อยู่ใสกะตาย อยู่ในน้ำกะตาย แต่ปลาในน้ำเขายังเอามาฆ่ากิน ให้คิด เบ้งโลด ถ่าบ่อยากตาย อย่าเกิด พิจารณาคักๆ เด้อ ภาวนาพุทโธๆ พอมันสงบแล้ว กะพิจารณาเบ้งให้มันเปื่อยออกๆ ให้เห็นเป็นผีพุ่นนะ เห็นเจ้าของกะเป็นผี เห็นผู้อื่นกะเป็นผี พระนอนอยู่นี้ให้เห็นเป็นผีหมดโลด เอาภาวนาสู้มันโลด

สมัยผมไปเฝ้าหลวงปู่ขาวปวย ฮอดยามสืบลูกเพิ่นฉันยา สังเกตเบิ่งปากเพิ่นตึงมูบมิบๆ เลยถามเพิ่น เพิ่นเลยว่าผมสวดมนต์ตัว คึดพ้อบตได้กะสวดบทนัั้น เพิ่นบ่ปล่อยให้ว่างได้”

“...ไปเทียวภูนั้นภูนี้แล้ว ผิดภูชั้นแล้ว โอ้ย อย่าไปสีกเด้อ ให้เฮ็ดคักๆ ให้ภาวนาเบ็งคักๆ สิ่งใดมันสวยมั่นงาม เอามาภาวนาเบ็ง อย่าไปคึดไปสวยไปงาม เฮาคือกันนั้นละ ไปเห็นงามๆ บัดตาย หนอนเจาะหิมนัั้น โอ้ย น่าหน่าย...”

“...มันบ่ตายดอก เบ็งเจ้าของ บ่ไปเบ็งทางอื่น ทุกข์กะเฮา ทุกคนให้เบ็งเจ้าของ ผู้หญิงกะเบ็ง ตายแล้วหนอนเจาะหิมนัั้น ตายหนอนเจาะ ไฟดำเข้าไปให้เบ็งเจ้าของ อย่าเบ็งผู้อื่น

...พุทโธๆ อยู่ลมส่วยเข้าๆ นอนหลับ ฮู้มือขึ้นพุทโธอีก เคนจกรรม ทางจกรรม บ่อนใดมี ไปเลย...หลวงปู่พรหม โอ้ย เฒ่าเก่งปานนี้ ตีนชอด (เท้าทะลุ) พุ้นแล้ว แต่ก่อนผู้เฒ่าขนาดนี้ โอ้ย เคนจกรรม กลางคีนมาบ่นอนดอก เอาปานนั้นละ.... ภาวนาเบ็งคักๆ”

“อย่าไปคิदनำเขา คิदनำเฮาดีกว่า คิदनำคนอื่น โอ้ย บ่ได้ดอก เฮ็ดนำเฮานี้ ตัวเฮา เอาตัวรอดเป็นยอดคน พิจารณาคักๆ ตายแล้วบ่มี ตายแล้วตายเบ็ด หาอ้ายหาน้องบ่มี พ่อกับแม่กะบ่มี ทุกข์ขนาดใด ให้ภาวนาเบ็งสังขารเฮา เบ็งสังขารของเฮามันเป็นจั่งได้ สังขารความปรุ่่งแต่ง ให้เบ็ง ให้เบ็งภายใน พิจารณา”

“วัดเป็นของส่วนกลาง คนรวย คนจน เข้ามาในวัดแล้ว มันกะสำคัญหมดนั่นละ บ่มีผู้ใดสูงกว่ากัน ต่ำกว่ากันดอก

วัดถึงมันจะน้อยๆ ลำเถียงนา แต่มันคือวัด ผู้ใดที่เข้ามากะใช้ประโยชน์ได้คือกัน แต่บ้านโยมทีนี้ ต่อให้มันใหญ่ล่ำปราสาทราชวัง มันกะคือของส่วนตัว บ่แม่นของส่วนร่วมคือกันกับวัดได้ สิเฮ็ดหยั่งกะบ่คือเฮ็ดอยู่วัด เพราะมันเป็นบ้านเขา เวลาพระเข้าห้องน้ำกะคือกัน มันบ่สะดวง มันบ่คือห้องน้ำพระได้”

“เรื่องงานหยั่งกะตามในวัด ให้พิจารณาเบิ่งดีๆ อันใดพอบอกได้ กะบอก แต่ว่าให้มันพอสมควรเด้อ อย่าไปรบกวนโยมหลาย งานที่มีกะเฮ็ดไปตามปัจจัยที่มีนี่ละ เกรงใจโยมเพิ่น ให้เขามาฮู้มาเห็นเอง เขามีศรัทธาแล้วกะให้เขาใช้ปัญญาเอง ไปบอกเขาด้หลาย กะเกรงใจโยมเขา”

“พระกะคือกัน โยมกะคือกัน บ่แม่นว่าเห็นเขามีศรัทธาๆ กะไปกวนแต่เขาไปบอกไปขอแต่เขาอยู่นั้น กะบ่แม่นละเว้ย ฮู้จักพิจารณาแทนหมั บ่แม่นว่าเห็นคนรวยๆ กะไปเล่นใส่เขา อย่าไปว่าเจ้าจะแะกับเขาหลายความ ถ้าเขาอยากเฮ็ดอยากร่วม เขาสิมาหาเองดอก เฮ็ดให้มันสำคัญหมด คนจนคนรวยกะเฮ็ดให้สำคัญ”

“เฮ็ดอันใดกะตาม ให้เอาใจเฮ็ด เพียรอดเพียรทน สังขารผมกะเบ็ดไปตามมือตามเว็น รักษาแต่จิตบ่ให้เผลอกะพอแล้ว”

โอวาธรรมแก่คณะญาติโยม

“ไม่ต้องพากันกลัวตาย คนเราตายทุกวันอยู่แล้ว ตายลงไปที่ละเล็ก ที่ละน้อย ตายจริงๆ คือหมดลมหายใจ ความตายในที่นี่ก็คือความแก่ชรา ตายจากความหนุ่มสาวไปที่ละเล็กละน้อย”

“คนเขาสู่มือนี่ เมาในกามคุณ เมากิเลสตัณหา ก็หนักเกินพอแล้ว ยังเอาเหล้าเข้ามาเมาเพิ่มอีก”

“เรื่องไม่มี มันก็ปรุงแต่งให้มันมี ทำให้มันไม่ว่าง พากันทำบ้าง ๕ นาที ๑๐ นาทีก่อนนอน ไหว้พระสวดมนต์ นึกพุทโร พุทโร เก็บไปเรื่อยๆ ทำได้ทุกที่”

“ปล่อยไปเลยอันอื่นไม่ต้องเอา “เอาจิต” เอาจิตดวงเดียวพอ นึกพุทโร พุทโร เลยเด้อ”

“สังฆารคนเขา มันบ่ถ้าว้นเวลาได้ มันตายจากเราไปทุกวัน ตายไปหมดลมหายใจ”

“เข้า-ออก ตูมหายใจเจ้าของให้ดีๆ ว่ามันเหลือน้อยเหลือหลายใจเขาเป็น
บ่แม่นไปหัวใจผู้อื่นได้ เอาพุทโธเป็นเครื่องอยู่ เอาอัมโมเป็นเครื่องอยู่ เอาสังโฆ
เป็นเครื่องอยู่”

“พากันเบิ่งดีๆ กิเลสนี้มันออกหน้าออกตาเขาตลอดเวลา
เมื่อมีสิ่งใดมากระทบ จะชอบใจ เสียใจ โกรธ
กิเลสมันกะเหมือนรังมดแดงส้ม เวลาเขาไปเหย่มัน มันกะแตกรัง
แม่มันกะรุมกัด ใจคนที่ยังมีกิเลส มันกะเหมือนรังมดแดงดีๆ นี่เอง”

“ศีลมันอยู่ใส มันกะอยู่ในตัวเจ้าของนั่นละ
รักษาศีลกะคือรักษากาย วาจา ใจ มันกะเป็นตัวศีล
บ่ต้องไปขอศีลนำพระอยู่วัดกะได้ ขอไปแล้วกะจักเอากลับไปน่านบ่ ยานแต่
ถิ่มไว้หน้าประตูวัดนั่นแหละ ถ้ารักษาได้เฝ้าจริง ปฏิบัติจริง มันกะเป็นมงคลต่อ
เจ้าของนั่นละ
เข้าวัดให้มารักษาใจเจ้าของ บ่ได้ไปรักษาใจผู้อื่น บุญบ่ได้อยู่กับพระดอก
บุญอยู่ที่ใจตัวเองกับการกระทำตัวเองเจ้าของแต่คุณโยมเอ๋ย”

“ดูจิตดูใจตัวเอง บ่ต้องดูจิตดูใจคนอื่น
พิจารณาตัวเองให้มาก มองดูตัวเองให้มาก แล้วทุกคนจะอยู่เย็นเป็นสุข
เพราะธรรมะอยู่ที่ใจตัวเอง”

“อยากได้บุญไม่มีขาย อยากได้เราต้องทำเอง
ใจเป็นบุญทำอะไรก็เป็นบุญ ใจเป็นบาปทำอะไรก็เป็นบาป
ผู้มีศีลมีธรรมอยู่ที่ไหนก็ร่มเย็นสร้างความเจริญให้ที่นั่น”

“คุณโยมเอ๋ย ก่อนที่จะบอกว่าคนอื่นผิด
ให้คุณโยมสำรวจตัวของคุณโยมให้ดีกว่าก่อนว่าทำดีถึงที่สุดแล้วยัง
ดูกิเลสในใจเจ้าของก่อน อย่าปล่อยมันไปกัดคนอื่น
ดูใจเจ้าของให้มากนะคุณโยม ลองเปลี่ยนจากจับผิดมาจับถูกเขาบ้างซิ
แล้วคุณโยมจะเห็นในสิ่งดีดีของเขา”

“ธรรมไม่ล่วงเกินธรรม ธรรมเบาก่อนทำวัตรเช้า
ธรรมก็เปรียบเสมือนกรู๊ปโลหิตของคนเรา คนเราถ้ากรู๊ปเดียวกันมันก็ไป
กันได้”

แต่บางทีให้คนอื่นได้ทุกอย่าง แต่รับได้เฉพาะกรู๊ปเดียว
ผู้มีธรรมะยอมเข้ากับผู้มีธรรม คนไม่มีธรรมะยอมเข้ากับคนไม่มีธรรม”

“ต้องมีความเชื่อก่อนนะ ของมันจึงลื
ชั้นบ่เชื่อกันปดี
ดีปานใด ชั้นบ่เชื่อกะบดี”

“อย่าลืมพุทโธเด้อ ตั้งมั่นอยู่ในศีล ๕ มีศีลนำหน้าประทับตราประทับใจ ไปไหนมาไหนให้ระวังตัวเด้อ อย่าประมาท ให้มีสติตลอด ความประมาทไม่ดี อะไรก็ช่าง ถ้าเกิดเฟลหรือประมาทเป็นอะไรมาแล้วมันจะยากเด้ ทำอะไรก็ให้มีสติรู้ตัวตลอดเด้อ ทำอะไรก็ขอให้สำเร็จเด้อ”

“คนมันบ่มีเมตตาธรรม ถ้ามีเมตตาธรรม โอ้ย อยู่สบายสบาย
คนต้องอยู่ด้วยความฉลาด มันต้องมีปัญญาเด้
ของสุ่มนี้ถ้าบ่มีปัญญามันบ่ได้”

“พากันไปยึดไปหลงแต่ของดีภายนอกหลาย ของดีที่มันอยู่ในตัว
เจ้าของนั้นละ บ่รู้จักพารักษา บ่รู้จักใช้ พุทโธนี่กะดี เอ็ดให้คนบ่หลงทาง รักษา
คุ้มครองคนได้คือกัน ไผกะมาลักไปบ่ได้”

“ให้ภาวนาให้จิตใสเหมือนดวงแก้ว อย่าปล่อยให้มันเลยเดี่ยวจะ
ดิ่งบ่กลับ ภาวนาพุทโธๆ ให้มันสงบถึงจะเกิดปัญญา ถึงมันจะหลับก็หลับแบบ
มีสติ จิตมันก็รู้”

“เฮ็ดบุญอย่าเฮ็ดผู้เดียว อย่าหวังบุญไว้ผู้เดียว ปันให้ผู้อื่นเขาเฮ็ด
นำแห่น คือกันกับเฮากินข้าว หวงกินผู้เดียว ย้านแต่เขาแย่งกิน บ่ปันผู้อื่นกินนำ
มันสิแค่น (สาลัก) ข้าวเด้”

“หลวงปู่สมภารเมตตาเล่าปริศนาธรรมที่หลวงปู่มั่น ฐริทัตโต
เคยเทศน์สอนองค์ท่านไว้ว่า

“ฟานกินหมากขามป้อมไปคาคอกันขี้มั่ง มั่งบ่ขี้สามมือกระต่ายตาย
กระต่ายตายแล้วจอนฟอนผันมาเนา จอนฟอนเนาแล้วเหนอ้มผันเนาเนา” ซึ่งแปล
ออกมาได้ความหมายดังนี้

“ฟานกินหมากขามป้อมไปคาคอกันขี้มั่ง” แปลว่า อีแก๊งกินมะขามป้อมไป
ติดคอละมั่ง หมายถึง ลูกกระทำความผิดแล้วไปคาคอฟ่อแม่และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง
ทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ดูแลตามฐานะหน้าที่ทั้งปวง

“มั่งบ่ขี้สามมือกระต่ายตาย” แปลว่า ละมั่งไม่ถ่ายสามวันกระต่ายตาย
หมายถึง พ่อแม่ช่วยเหลือลูกไม่ได้ ลูกต้องได้รับโทษ ไม่ว่าลูกที่กระทำไม่ดี หรือ
ลูกที่พลอยโดนผลกระทบอันไม่ดีนั้นๆ

“กระต่ายตายแล้วจอนฟอนผันมาเนา จอนฟอนเนาแล้วเหนอ้มผันเนาเนา”
แปลว่า กระต่ายตายแล้วฟังพอนก็เนา ฟังพอนเนาแล้วอีเหนก้เนาด้วย หมายถึง
พวกพี่น้องเพื่อนฝูง พ่อแม่ สังคม ประเทศชาติ ย่อมเสื่อมเสียชื่อเสียง เปรียบเสมือน
เนาเหม็นไปด้วย”

“องค์หลวงปู่บอกปริศนาธรรมของหลวงปู่มั่น ฐริทัตโตที่หลวงปู่
เคยได้ฟังจากหลวงปู่มั่น โดยมีอุบายธรรมว่าดังนี้

ทุกข์ยากฮ้ายควายหลายโตดิ่งจ่อง
โตหนึ่งผูกตันคอม
โตสองผูกตันขาม

โตสามผูกตันมี
โตสี่ผูกตันหว่า
โตห้าผูกตันบก
โตหกผูกตันแต่
ไผสีมาซอยแก็ควายซอยจั่งสิไป

“เรื่องนิมนต์นี้ มันต้องเบื่อก่อนว่าสินิมนต์ไปงานหยั่ง ถ้ามันพอสมมา
พาควร พอไปได้กะสิไปให้อยู่ แต่ถ้ามันบ่แม่น ต่อให้เอาเงินหมื่นเงินแสนมาตั้ง
ถวายต่อหน้ากะบ่ไป

นิมนต์ไปนั่งเล่นซ้อๆ มันบ่แม่นได้ บ่แม่นว่าอยากนิมนต์กะนิมนต์โลดได้
ให้เพิ่นพิจารณาเอง บ่แม่นว่าสีมาลากสังขารเพิ่นไปเอาหน้าเอาตาอวดโชว์กันซ้อๆ
มันกะบ่ได้ มันสิเป็นบุญหรือเป็นบาปให้พิจารณาเอาเบิ่งดู

ถ้าอยากเฮ็ดบุญหรืออยากมากราบ กะให้พากันมากราบอยู่วัดกะได้ มากราบ
ซ้อๆ บ่ต้องเฮ็ดบุญกะได้ บ่เป็นหยั่ง”

“รู้ใจตนคือรู้ธรรม เห็นใจตนคือเห็นธรรม คือพระนิพพาน”

“เฮาบ่มีวิชา บ่มีคาถาอาคม เฮาบ่มีอิทธิฤทธิ์ บ่มีปาฏิหาริย์
มีแต่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะ
ภาวนากะใช้แต่ “พุทโธ” บ่มีอันใดสิเกิน “พุทโธ” บ่มี
ถ้าบ่เชื่อซ้อย ลองเบิ่งเดื่อหมู่เจ้า”

ปัญญาวโร

ผู้ประเสริฐด้วยปัญญา

พระครูปัญญาวรรการ (หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร)

วัดป่าวิเวกพัฒนาราม อ.พรเจริญ จ.บึงกาฬ

ISBN : 978-616-8220-03-0

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เนื่องในงานพระราชทานเพลิงสรีระสังขาร

พระครูปัญญาวรรการ (หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร)

๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ วัดป่าวิเวกพัฒนาราม จ.บึงกาฬ

จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : คณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุกุณธ์และการพิมพ์ จำกัด

๖๑ ซ.เพชรเกษม ๖๙ ถ.เลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ เขตหนองแขม กทม.

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๔๓๓๕๑-๒ โทรสาร ๐-๒๔๔๔๐๐๗๘

E-mail: silpasiamprinting@hotmail.com website: www.silpasiam.com

ขอขอบคุณ : ข้อมูลและภาพหลวงปู่สมภารจากคณะศิษย์ในองค์หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร

พิมพ์เพื่อแจกเป็นธรรมทาน

สงวนสิทธิ์ห้ามจำหน่าย

พระผู้มี บารมี เปี่ยมล้น
ครุฬีกคน สิ่งที่ดี คอยบอกสอน
ปัญญารู้ แจ่มโลก ไม่อวรณ์
วรากร ประเสริฐด้วย เมตตาธรรม
หลวงปู่ ผู้ที่มี แต่ให้ศิษย์
สมภาร ผู้มีจิต อันผ่องใส
ปัญญาวโร มีปัญญา ผ่องอำไพ
สถิตไว้ ในใจศิษย์ ตลอดกาล

คณะศิษยานุศิษย์
น้อมถวายเป็นอาจริยบูชา
หลวงปู่สมภาร ปัญญาวโร